

KATEDRALNE ODPROWADZENIE PRAKTYCZNEGO PRACOWNIKA
SOCJALNEGO NA WYDZIALE NAUK SPOŁECZNYCH UNIWERSYTETU
WARMIŃSKIEGO-MAZURSKIEGO (POLSKA)

Conceptual approaches are considered in relation to professional preparation of development workers and experience актуалізовано them practical preparation at higher school of Poland. It is found out, that preparation of development workers in Poland is a difficult and dynamic process, that permanently changes in accordance with international standards, normative requirements, social changes and necessities on this type of services.

The exposure of progressive ideas of experience of practical aspect of preparation of development workers in Poland will assist the scientific ground of strategy of development of professional preparation of specialists of social sphere in Ukraine on the stage of her transformation and integration in European and world educational space. The prospects of research of directions of co-operation of establishments of education are certain with employers and other social partners in the process of professional preparation and passing of types of practices by the future specialists of social work.

Key words: professional preparation, social work, development workers, social sphere, social help, social guardianship, licentiate, master's degree.

КАФЕДРАЛЬНИЙ СУПРОВІД ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА НА ФАКУЛЬТЕТІ СУСПІЛЬНИХ НАУК
ВАРМІНСЬКО-МАЗУРСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ (ПОЛЬЩА)

Актуалізовано досвід практичної підготовки соціальних працівників у вищій школі Польщі. З'ясовано, що підготовка соціальних працівників у Польщі є складним і динамічним процесом, який перманентно змінюється відповідно до міжнародних стандартів, нормативних вимог, соціальних змін та потреб на даний вид послуг. Виявлення прогресивних ідей досвіду практичного аспекту підготовки соціальних працівників у Вармінсько-Мазурському університеті в Ольштині (Польща) сприятиме науковому обґрунтуванню стратегії розвитку професійної підготовки фахівців соціальної сфери в Україні на етапі її трансформації та інтеграції у європейський і світовий освітній простір.

Визначено перспективи дослідження напрямів взаємодії закладів освіти з роботодавцями та іншими соціальними партнерами у процесі професійної підготовки та проходження видів практик майбутніми фахівцями соціальної роботи.

Ключові слова: професійна підготовка, науково-методичний супровід, соціальна робота, соціальні працівники, соціальна сфера, соціальна допомога, соціальна опіка, ліценціат, магістр.

W warunkach światowej integracji I wzmacniania współdziałania krajów nabywają aktualności pytania międzynarodowej współpracy, studiowania I zaprowadzania doświadczenia wyższych zakładów edukacji I naukowych instytucji międzynarodowego oświatowo-naukowego obszaru w socjalnym zakresie.

Prognozujemy, że ujawnienie progresywnych idei doświadczenia praktycznego aspektu fachowego przygotowania socjalnych pracowników w Warmińsko-Mazurskim

Uniwersytecie w Olsztynie(Polska) będzie sprzyjało naukowemu uzasadnieniu strategii rozwoju fachowego przygotowania fachowców socjalnego zakresu w Ukrainie na etapi jej transformacji i integracji w europejskim I światowym oświatowym obszarze

Aktualność problemu uwzględnienia europejskich wymogów do fachowego przygotowania specjalistów z socjalnej pracy w Ukrainie, najpierw, w kontekście kontynentalnej integracji, pobudzało nas do przeprowadzenia takiej pracy i wyznaczyło cel naukowej publikacji – aktualizacja czołowych tendencji katedralnego naukowo-metodycznego towarzyszenia praktycznego przygotowania socjalnych pracowników w wyższej szkole Polski, skierowywania na praktyczny komponent przygotowania socjalnych pracowników w Ukrainie.

Referowanie głównego materiału. Ostatnie dziesięciolecia dzisiejszego stulecia uzupełniła ukraiński naukowy skarbiec dysertacjami i naukowymi pracami, przedmiotem których był rozwój edukacji w Polsce. Zarazem, badaniu aspektów fachowego przygotowania socjalnego pracownika są poświęcone tylko oddzielne artykuły uczonych. W szczególności, O. Lytwak bada historyczne upływy kształtowania się fachowego przygotowania socjalnego pedagoga w Polsce, dysertacja S. Kogut poświęcona uogólnianiu doświadczenia systemu fachowego przygotowania socjalnego pedagoga w Polsce, naukowe badanie M. Perfiliewoiji - aspektom socjalnej edukacji dzieci młodzieży z ograniczonymi możliwościami w Polsce i t.p.

Studiowanie historyczno-pedagogicznych źródeł, normatywnych dokumentów i analiza współczesnych naukowych badań zaświadcza, że praktyczny komponent fachowego przygotowania socjalnego pracownika w Polsce końca XX – początkowi XXI wieku nie był przedmiotem specjalnego i jednolitego badania. Praktyczną celowość upatrujemy i w studiowaniu czynników rozwoju I funkcjonowania współczesnych systemów praktycznego przygotowania socjalnego pracownika podczas przechodzenia przyszłymi fachowcami rodzajów praktyk w zakładach i instytucjach Polski.

Jedną z czołowych tendencji praktycznego przygotowania przyszłych socjalnych fachowców na poziomie licencjatowi I magisterskich studiów wyróżnimy obecność naukowo-metodycznego towarzyszenia od strony wydziału I katedry. Tak, plan naukowego i dynamicznego rozwoju wydziału współczesnych nauk Warmińskiego-Mazurskiego uniwersytetu w Olsztynie na 2016-2018 l. przewiduje wprowadzenie statutowego badania za tematem: "Socjalno pedagogiczne aspekty i warunki procesów uzawodowienia, ekologicznej edukacji, socjalnej aktywizacji i integracji w zakresie socjalnej pracy. Polskie i Europejskie wymiary".

Kompleksowe badanie włącza się u studiowanie teoretycznych i opracowanie modeli diagnostycznych testów do spraw uzawodowienia i edukacji w branży socjalnej pracy, ekologicznej edukacji, mobilizacji i włączenia społecznego, socjalnej pracy i opracowania różnych modeli edukacji w branży socjalnej pracy, walki z socjalną izolacją i socjalnego wsparcia oddzielnych kategorii zleceniodawców konkretnych obwodów(w szczególności, Warmińskiej i Mazurskiej) Polski.

Przewidziane naukowo-metodyczne towarzyszenie przechodzenia praktyki studentami f wydziału socjalnych nauk Warmiński-Mazurskiego uniwersytetu w Olsztynie zabezpiecza katedra socjalnej pedagogiki, która opracowuje innowacyjne oświatowe programy w takich zakresach : socjalna praca (bakalarz) i pedagogika : edukacja dla dorosłych z socjalnym konsultowaniem(magister) i sprzyja rozwojowi i wprowadzeniu innowacji w zakresie socjalnej pracy w regionie [5].

Jeśli lubisz pracę z ludźmi, jesteś osobą aktywną i ciekawą świata, jeśli charakteryzujesz się otwartością i życzliwością wobec drugiego człowieka i jego problemów, to praca socjalna jest propozycją dla Ciebie.

Praca socjalna jako nauka i profesja ma charakter interdyscyplinarny i promuje społeczne zmiany oraz rozwiązywanie problemów we wzajemnych relacjach człowieka ze środowiskiem, zgodnie z zasadami sprawiedliwości społecznej, ochrony praw człowieka i podnoszeniem jakości życia społeczeństw. Praca socjalna łączy co najmniej dwie perspektywy: humanistyczną, koncentrującą się na działalności prorozwojowej (opiekuńczej, socjalno-wychowawczej, animacyjnej) oraz społeczną, dotyczącą efektywnego, sprawiedliwego i humanitarnego działania służb zapewniających jednostkom, grupom lub zbiorowościom, środki, świadczenia i możliwości pomocy. Praca socjalna analizuje procesy prorozwojowe, organizację i systemy pomocy oraz ich historyczne, kulturowe, społeczne, polityczne i ekonomiczne konteksty.

Absolwent pracy socjalnej dysponuje pogłębioną wiedzą z zakresu pracy socjalnej, budowaną w oparciu o kontekst interdyscyplinarny (podstawy filozofii, socjologii, psychologii, polityki społecznej). W toku akademickiej edukacji nabywa kompetencje niezbędne do rozumienia i interpretacji procesów pomocy, integracji i aktywizacji społecznej jednostek i grup wykluczanych lub narażonych na wykluczenie w zmieniających się warunkach oraz umiejętności profesjonalne niezbędne do wykonywania specjalistycznych działań pomocowych w instytucjach pomocy społecznej, a w szczególności:

- prawidłowego nawiązywania kontaktów interpersonalnych oraz rozpoznawania sytuacji osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- określania celów pomocy i analizowania uwarunkowań trudnych sytuacji osób i grup objętych pomocą,
- planowania form pomocy oraz stosowania skutecznych metod i technik pracy socjalnej,
- podejmowania współpracy między instytucjami i profesjonalistami, celem skutecznego udzielania pomocy,
- monitorowania i dokonywania ewaluacji podejmowanych działań,
- projektowania działań socjalnych,
- doskonalenia organizacji własnej pracy,
- popularyzowania celów pomocy i pracy socjalnej,
- przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu,
- stosowania zasad etyki zawodowej.

Absolwent(ka) pracy socjalnej posiada kwalifikacje do wykonywania zawodu pracownika socjalnego i asystenta rodziny oraz podejmowania działań profesjonalnych w instytucjach sieci pomocy społecznej lub innych organizacjach o charakterze pomocowym. Może też pracować jako pracownik socjalny współpracujący z rodzinami zastępczymi, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych każdego typu, w domach pomocy społecznej dla dzieci, w ośrodkach wsparcia dla rodzin i dzieci, organizacjach pozarządowych wspierających dzieci i rodziny w środowiskach lokalnych lub pracownik socjalny, opiekun czy asystent osoby starszej w domach pomocy społecznej lub innych ośrodkach wsparcia dla osób dorosłych i starszych

O Katedrze Pedagogiki Społecznej. Katedra Pedagogiki Społecznej istnieje od 1986 roku i do 2009 roku kierował nią prof. zw. dr hab. Stanisław Kawula. Od 1 stycznia 2010 roku Kierownikiem Katedry Pedagogiki Społecznej jest dr hab. Ewa Kantowicz Prof. UWM. Z istnieniem katedry wiąże się uruchomienie kierunku praca

socjalna oraz specjalności edukacja dorosłych z doradztwem socjalnym (na kierunku pedagogika). Obecnie studenci są kształceni na kierunku pracy socjalnej na poziomie licencjackim i edukacji dorosłych z doradztwem socjalnym na poziomie magisterskim. W katedrze pracuje 1 profesor, 9 doktorów, 2 magistrów i 1 doktorantka.

Pracownicy Katedry aktywnie uczestniczą w wielu konferencjach krajowych i międzynarodowych oraz podejmują współpracę z kilkoma organizacjami i uczelniami europejskimi w zakresie badań i kształcenia do pracy socjalnej m.in: Uniwersytetem Complutense w Madrycie (Hiszpania); Uniwersytetem Nauk Stosowanych w Maastricht (Holandia); Uniwersytetem Nauk Stosowanych w Koblencji (Niemcy); Wyższą Szkołą Pracy Socjalnej im. A. Salomon w Berlinie (Niemcy); Uniwersytetem w Jonkoping (Szwecja); Uniwersytetem Laponii w Rovaniemi (Finlandia); Uniwersytetem w Ostrawie (Czechy), Uniwersytetem im. Księcia Witolda w Kownie (Litwa). Katedra rozwija nowatorskie programy kształcenia na kierunku: Praca Socjalna (studia licencjackie) oraz na kierunku pedagogika: pedagogika dorosłych z doradztwem socjalnym (studia magisterskie).

Pracownicy Katedry aktywnie współpracują też z uczelniami polskimi i z regionem, będąc uczestnikami różnych konferencji oraz ekspertami i członkami komisji promujących innowacje w obszarze pracy socjalnej. Katedra jest członkiem Polskiego i Europejskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej oraz organizacji TISSA.

W działalności naukowo-badawczej Katedry wyróżnia się kilka obszarów:

1. Funkcjonowanie systemu opieki nad dzieckiem i wsparcia rodziny;
2. Współczesne paradygmaty pracy socjalnej i jej relacje z pedagogiką(społeczną) w ujęciu komparatystycznym oraz inspiracje pedagogiczne w pracy socjalnej;
3. Profesjonalizacja i kształcenie do pola pracy pedagogicznej i socjalnej w kontekście polskim i europejskim;
4. Wybrane obszary wykluczenia społecznego, aktywizacji i integracji społecznej w odniesieniu do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych i starszych.

Wykaz wybranych publikacji opracowanych i redagowanych przez KPS (w latach 2010–2016): Kantowicz E., Ciczowska-Giedziun M., Willan-Horla L. (red.) (2015), *Wielowymiarowość współczesnej rodziny polskiej*. Wydawnictwo UWM Olsztyn, ISBN: 978-83-7299-706-7; Chrostowska B., Dymowska M., Zmysłowska M. (2015), *Rodzina wobec problemów i wyzwań współczesności. W poszukiwaniu rozwiązań*, Wydawnictwo UWM Olsztyn, ISBN: 978-83-7299-981-8; Kantowicz E. (red.) (2013), *Metodyka pracy socjalno-wychowawczej – wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo UWM Olsztyn, ISBN: 978-83-7299-857-6, (wydano w 2014); Kantowicz E., Orzechowska G.(red.) (2012), *Zagrożone człowieczeństwo. Człowiek wobec zagrożeń współczesności, tom II*, Wyd. Impuls Kraków; Ciczowska-Giedziun M., Kantowicz E., (red.) (2010), *Pedagogika społeczna wobec problemów współczesnej rodziny. Polska pedagogika społeczna na początku XXI wieku*. Wydawnictwo Akapit, Toruń.; Chrostowska B., Kantowicz E., Kurkowski C. (red.) (2010), *Pedagogika społeczna wobec problemów współczesnej młodzieży. Polska pedagogika społeczna na początku XXI wieku*. Wydawnictwo Akapit, Toruń.

Problematyka badawcza. Problematyka badawcza podejmowana przez kadre naukową Katedry Pedagogiki Społecznej jest bardzo zróżnicowana, ale najszerszy jej zakres związany jest z przedmiotem pedagogiki społecznej jako subdyscypliny. Zainteresowania badawcze zespołu oscylują wokół poniższych zagadnień: pedagogiczno-socjalne aspekty funkcjonowania rodziny, modele profesjonalnego kształcenia do pracy socjalnej, teoria i praktyka pracy socjalnej, aktywizacja społeczno-

edukacyjna osób starszych, edukacja środowiskowa, społeczno-wychowawcze aspekty badań nad dziećmi i młodzieżą.

Plan rozwoju naukowo-dydaktycznego – lata 2016-2018. Realizacja badań statutowych w ramach tematu: „Społeczno-pedagogiczne aspekty i uwarunkowania procesów profesjonalizacji, edukacji środowiskowe, aktywizacji społecznej i integracji w polu pracy socjalnej. Wymiar polski i europejski”.

Badania naukowe objęte projektem wpisują się w nurt badań rozwojowych i charakterze aplikacyjnym oraz porównawczym. Podjęte badania obejmują eksploracje teoretyczne oraz opracowanie modeli badań diagnostycznych dotyczących kwestii profesjonalizacji oraz edukacji do pola pracy socjalnej, edukacji środowiskowej, aktywizacji i integracji społecznej, pracy socjalnej oraz wypracowanie różnorodnych modeli kształcenia do obszaru pracy socjalnej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz wsparcia społecznego na rzecz określonych kategorii klientów regionu Warmii i Mazur.

Badania mają także na celu wdrażanie takich propozycji edukacji do pola pracy socjalnej i działań socjalno-wychowawczych, które wpisują się w programy aktywizacji i integracji, a także wyrównywania szans edukacyjnych i społeczno-zawodowych dzieci i młodzieży, rodzin ryzyka, osób starszych oraz innych osób narażonych na wykluczenie z uwzględnieniem badań i doświadczeń międzynarodowych (perspektywa komparatystyczna).

Cele badań :

1. Realizacja badań aplikacyjno-porównawczych nad edukacją środowiskową, animacją, edukacją permanentną i profesjonalizacją działań w polu pracy socjalno-wychowawczej;

2. Promocja wyników badań na forum polskim i międzynarodowym;

3. Modernizowanie programów kształcenia akademickiego do edukacji permanentnej i działań profesjonalnych w polu pracy socjalno-wychowawczej;

4. Podejmowanie współpracy z instytucjami edukacyjnymi oraz sieci pomocy społecznej na rzecz aktywizacji społecznej, animacji środowisk i integracji, oraz profesjonalizacji pracy socjalnej, rozwoju długofalowych strategii edukacyjnych, animacyjnych oraz pomocowych województwa warmińsko-mazurskiego na rzecz aktywizacji i wspierania grup i społeczności objętych systemem wsparcia

5. Rozwój indywidualny (naukowo-profesjonalny) pracowników akademickich oraz doktorantów z KPS.

Działania naukowo-badawcze planowane w roku 2017:

1. Przygotowanie opracowań teoretyczno-metodologicznych rozpoczętych badań;

2. Prezentacja wyników badań prowadzonych w ramach tematu w formie artykułów naukowych oraz prezentacji na seminariach i konferencjach naukowych ogólnopolskich i międzynarodowych;

3. Prezentacja wyników badań w formie monografii, rozdziałów w monografiach i artykułów w czasopismach naukowych.

4. Opracowanie raportu z badań dotyczących motywów wyboru kierunku studiów studentów pracy socjalnej: Polska, Litwa, Ukraina.

5. Organizacja seminarium kół naukowych (24 marca 2017), konferencji naukowej „Zagrożone człowieczeństwo” (19-20 września 2017).

6. Współorganizacja Zjazdu PSSPS w Bydgoszczy (19-21 października 2017) i cyklicznej konferencji na WNS organizowanej wokół problematyki przemocy (grudzień 2017).

7. Współorganizacja międzynarodowej konferencji TiSSA 2017 (25-30 sierpnia 2017).

Wnioski i perspektywy dalszych badań. Na podstawie wyników badania odnaleźć trendy naukowo-metodyczne naukowo-metodyczne opieki Katedry pedagogiki społecznej Wydziału Nauk Społecznych dotyczące praktycznego przygotowania pracowników socjalnych w Polsce: zgodność z europejskim systemem opisu kształcenia kierunkowego do wczesnej specjalnego szkolenia wszystkich pracowników sfery społecznej; dwukierunkowa komunikacja między rozwojem szkoły naukowej pracy socjalnej i systemu szkolenia; przygotowanie pracownika socjalnego w szkołach kościoła; decentralizacja zarządzania zawodową; szybka reakcja systemu na zmiany o charakterze socjalnym, wnioski regionalnego rynku pracy.

Wykonane badanie aktualizuje pytanie o celowości nauki doświadczenia katedry prowadzenia szkolenia praktycznego przyszłego pracownika socjalnego w wyższej szkole Polski, przewiduje aktualizację i motywację na praktyczne składnik przygotowania na Ukrainie.

ЛІТЕРАТУРА

1. Энциклопедия социальный работы: в 3 т.: пер. с англ. / отв. ред. В. В. Негодин. – М. : Центр общечеловеческих ценностей, 1994. – Т. 2 : К-П. – 1994. – С. 157.

2. Факультет Суспільних Наук (Wydział Nauk Społecznych) Кафедра суспільної педагогіки (Katedra Pedagogiki Społecznej) Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині [Назва з екрану]. – Режим доступу: <http://wns.uwm.edu.pl/ps>

3. Pracownik socjalny wybrane problemy zawodu w okresie transformacji społecznej / [Iwona Dąbrowska – Jabłońska, Alicja Kulcz, Piotr Sikora oraz inni]: pod redakcją Józefy Brągiel i Alicji Kulcz – Opole : Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2002. – 177 s.

4. Шевченко Ж. М. Тенденції практичної підготовки соціальних фахівців у вищій школі Польщі / Ж. М. Шевченко // Litteris et Artibus: нові горизонти. Випуск II. [за заг. ред. Р. О. Дубровського]. – Хмельницький : ФОРМ Цюпак А. А., 2017. – С. 116-128.

5. Шевченко Ж. М. Актуалізація досвіду практичної підготовки майбутніх соціальних працівників у вищій школі Польщі / Ж. М. Шевченко // Slovak international scientific journal. – 2018. – part. 2. – № 15. – С. 21-25.

zhannaostap@ukr.net

Рецензент: д. і. н., проф. Стронський Г. Й.